

התחנה המרכזית הישנה בתל אביב. היוזמה סייעה למאבק תושבי נווה שאנן במיזם בנייה גרנדיוזי צילום: אייל טואנ

סביבה

מה עושים נגד תוכניות בנייה פוגעניות

קבוצה של אדריכלים, מתכנני ערים ומתכננים אקטיביסטים הקימה את אתר "מעירים" המספק מידע עדכני על מיזמי בנייה עתידיים

אסתר זנדברג

פורסם ב-19:44

מעטים מקוראי העיתונים מעיינים במודעות בענייני תכנון ובנייה. אדם מן השורה שייתקל בהן במקרה לבטח יתקשה להבין את הטקסט היחידתי או לצלוח את הפונט הזעור שבו הן מודפסות. המודעות הללו מתפרסמות מתוקף חוק התכנון והבנייה, המחייב ליידע את הציבור על מיזמי בנייה לצורך הגשת התנגדויות.

אלא שהפרסום הוא פחות גילוי ויותר הסתרה. האותיות הפצפונות של המודעות הן רק ביטוי חזותי לעמימות בכל הנוגע לתכנון במרחב, שבעטיה מידע חיוני על תוכניות בנייה העלולות לפגוע באיכות החיים אינו מגיע לידיעת התושבים בזמן אמת. גם אם מישהו מהקוראים מצליח לפענח את הכתוב, הרי הדבר משמח ועד

ניווט

והבנייה, יכולת עמידה מול יזמים מקושרים ועורכי דין ממולחים, וכרוכה במשאבים שאינם מצויים בידי מרבית הציבור. במיוחד בידי השכבות הפגיעות ביותר.

הארץ

• האם אחוזי בנייה ומגדלים הם פתרון לפצע העירוני ששמו כיכר אתרים?

במטרה לסייע לציבור להתמודד עם תוכניות בנייה פוגעניות, הקימה בהתנדבות קבוצה של אדריכלים, מתכנני ערים ומתכנתים אקטיביסטים את אתר "מעירים" המספק מידע עדכני על מיזמי בנייה עתידיים. האדריכל איל מגדלוביץ, ממובילי היוזמה, נחשף לקושי בהגשת התנגדות למיזם בנייה כשהיה סטודנט לאדריכלות וסייע לקבוצת תושבים בניסוח התנגדות להקמת מגדל בכרם התימנים בתל אביב. תוך כדי כתיבה גילה מגדלוביץ "עד כמה זה מסובך לאדם מן השורה לאסוף את החומרים הדרושים להתנגדות", ובתום הלימודים ואחרי כמה שנים של עבודה בתחום החליט לרתום את הידע המקצועי שלו למטרה חברתית. האתר שהקים יחד עם שותפיו ליוזמה משמש כלי ראשוני להתמודדות מול תכניות בנייה עתידיות. הוא נגיש יחסית, כולל מידע על מיזמי בנייה ושולח התראות בזמן אמת על שינויים בתכנון לפי העדפה אישית וישר לדואר האלקטרוני. אמנם ישנו מאגר מידע קיים של מינהל התכנון שפתוח לציבור, אבל הציבור לא יודע עליו והשימוש בו "כל כך מסובך עד שזה כמעט לא רלוונטי", לפי מגדלוביץ.

במצב העניינים הנוכחי, אומרת האדריכלית ד"ר טליה מרגלית, "האנשים היחידים שיודעים מה קורה בתחום התכנון הם בעלי הזכויות על הקרקע ואינטרסנטים אחרים, ומי שמגיש התנגדויות הם אנשים חזקים. במקומות חלשים, ההתנהלות של גורמי התכנון והבנייה אל מול הציבור היא ממש אכזרית והתושבים למעשה לא יודעים כלום. בשכונות חזקות בגוש דן השיח דווקא ערני יותר והאוכלוסייה שונה. הפער הזה היה מניע מרכזי לפעילות חברתית שהובילה להקמת האתר".

ד"ר מרגלית היא מרצה בבית הספר לאדריכלות באוניברסיטת תל אביב ומלמדת גם קורס למעורבות חברתית בתכנון. מגדלוביץ היה עוזר הוראה בקורס שמנחיל לסטודנטים לאדריכלות מודעות לקשר שבין התכנון לבין התושבים, לסביבה ולשטח. לדברי ד"ר מרגלית, חלק מהסטודנטים בקורס שלה כבר הצטרפו

ואחרים כותבים בלוגים בנושאים שבין אדריכלות וחברה. אם מתוך 70 סטודנטים בקורס, היא אומרת, ייצאו ארבעה או חמישה פעילים, "אז כבר עשינו משהו".

חברי "מעירים". מימין: האדריכלים שירה אפרתי, גל גנדלר, איל מגדלוביץ, סליה מרגלית ויונתן דורטהיימר
צילום: מגד גוזני

לגייס עוד משאבים

בנוסף להקמתו של האתר, מתעדים חברי היוזמה מאבקי תושבים ברחבי הארץ כדי שאחרים יוכלו ללמוד מניסיון שהצטבר ולאחד כוחות עם מאבק קיים. בתהליך הלמידה על הפער בין התכנון המתכננים־האזרחים, חיברו חברי הקבוצה בין אדריכלית שפועלת בהתנדבות לבין תושבים בשכונת נווה שאנן בתל אביב שמתנגדים למיזם הבנייה הגרנדיוזי "מתחם השומרון" במתחם התחנה המרכזית הישנה. משימה נוספת שהקבוצה הציבה לעצמה היא איסוף מידע הקשור להיתרי בנייה במיזמי תמ"א 38. זהו אתגר מורכב הכרוך בשיתוף פעולה של הרשות המקומית בהנגשת תוכניות או בשינוי השיטה, מסביר מגדלוביץ, ומהלכים כאלה לא נראים באופק. המידע חיוני בעיקר לשוכרי דירות — החוליה החלשה בתחום הדיור בישראל — שלא יודעים כלל שיש להם תמ"א ליד הבית ומוצאים את עצמם, מאוחר מדי, באתר בנייה רועש שעליו הם משלמים תשלום מלא. בשלב הנוכחי, פעילותה של הקבוצה עדיין מצומצמת, אבל המטרה היא לגייס משאבים כדי להקים עמותה ולבסס את מעמדה.

כדי לזכות מזכויות בתכנון ולממש אתהישו כלליי בשמיעות מענות כי בארכיטקטורה

ביטוי נאמן לחוסר האמון של הציבור בגורמי התכנון נוכח שורת הכשלים ההולכת ומתארכת ככל שתנופת הבנייה מתעצמת בתכנון, בנייה, אדריכלות, תחבורה, יוקר הדיור ושמירה על חייהם של פועלי בניין. הדבר הבטוח היחיד, הוא שמה שעתיד להיות יהיה גרוע יותר ממה שיש, שהוא כלשעצמו לא מי יודע מה. האם מיזם כמו "מעירים" ישנה את התמונה? ימים יגידו. מגדלוביץ דווקא אופטימי: "אנחנו מתכוונים לתקוף את הסוגיה גם בסיוע לאזרחים, עבודה מול רשויות, קידום שיתוף הציבור וקידום מדיניות, וממש מגויסים להתמודדות מול האתגרים הללו".

תגיות: [אדריכלות](#)

תגובות

שם

הזינו שם שיוצג כמחבר התגובה

תגובה

בשליחת תגובה זו הנני מצהיר שהינני מסכים/ה עם תנאי השימוש של אתר הארץ

שלח

ניווט

תוכן מקודם

הארץ

צרו קשר

רכשו מנוי

פרסמו באתר

בלוגים

שירות למנויים

תנאי שימוש

להורדת האפליקציה

© כל הזכויות שמורות

